
نظام مفهومی قرآن کریم

ریشه‌ی ۷۸۶

سپ

هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود.

قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۷۵۶، «سبق» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «سبق» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «سبق» می‌باشد.^۱

امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

^۱ این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

مشخصات

شماره	۷۵۶
ریشه	سبق
تعداد تکرار	۳۷
تعداد مشتقات	۲۲
تعداد ریشه مرتبط	۱۵۱

فهرست مشتقات

۱. اسْتَبَقَا (۱)	۶. سَابِقٌ (۱)	۱۱. سَبَقَ (۴)	۱۶. سَبَقًا (۱)	۲۱. يَسْبِقُونَا (۱)
۲. السَّابِقُونَ (۲)	۷. سَابِقٌ (۱)	۱۲. سَبَقَتْ (۷)	۱۷. فَاسْتَبَقُوا (۱)	
۳. السَّابِقُونَ (۱)	۸. سَابِقُوا (۱)	۱۳. سَبَقْتُمْ (۲)	۱۸. فَاسْتَبَقُوا (۲)	
۴. يَمَسْبُوقِينَ (۲)	۹. سَابِقُونَ (۱)	۱۴. سَبَقُوا (۱)	۱۹. فَالسَّابِقَاتِ (۱)	
۵. تَسْبِقُ (۲)	۱۰. سَابِقِينَ (۱)	۱۵. سَبَقُونَا (۲)	۲۰. تَسْبِقُ (۱)	۲۲. يَسْبِقُونَهُ (۱)

فهرست ریشه‌های مرتبط

۱. ابد (۱)	۲۸. بلو (۱)	۵۵. ذهب (۱)	۸۲. طمس (۱)	۱۱۰. قلب (۱)
۲. ابو (۱)	۲۹. بوب (۲)	۵۶. ذئب (۱)	۸۳. ظلم (۲)	۱۱۱. قتل (۱)
۳. اتی (۸)	۳۰. بین (۹)	۵۷. ریب (۸)	۸۴. عبد (۲)	۱۱۲. قمر (۱)
۴. اجل (۴)	۳۱. تبع (۲)	۵۸. رجع (۱)	۸۵. عجز (۱)	۱۱۳. قمص (۱)
۵. احد (۲)	۳۲. تحت (۱)	۵۹. رحم (۱)	۸۶. عدد (۲)	۱۱۴. قول (۱۱)
۶. اخذ (۱)	۳۳. ترک (۱)	۶۰. رسل (۲)	۸۷. عذب (۲)	۱۱۵. قوم (۲)
۷. اخر (۲)	۳۴. تنور (۲)	۶۱. رضو (۲)	۸۸. عرض (۲)	۱۱۶. کبر (۲)
۸. اخو (۱)	۳۵. ثنی (۲)	۶۲. رود (۱)	۸۹. عظم (۳)	۱۱۷. کتب (۷)
۹. اذن (۱)	۳۶. جری (۱)	۶۳. ریب (۳)	۹۰. علم (۲)	۱۱۸. کفر (۲)
۱۰. ارث (۲)	۳۷. جزی (۱)	۶۴. رثف (۱)	۹۱. عمل (۲)	۱۱۹. کلل (۶)
۱۱. ارض (۲)	۳۸. جعل (۳)	۶۵. زوج (۲)	۹۲. عین (۲)	۱۲۰. کلم (۶)
۱۲. افک (۱)	۳۹. جمع (۲)	۶۶. سیح (۱)	۹۳. غرق (۱)	۱۲۱. کون (۷)
۱۳. اکل (۱)	۴۰. جنن (۲)	۶۷. سبق (۴)	۹۴. غفر (۲)	۱۲۲. لدن (۱)
۱۴. الله (۱۱)	۴۱. حیء (۶)	۶۸. سجن (۱)	۹۵. غلل (۱)	۱۲۳. لدی (۱)
۱۵. الم (۱)	۴۲. حتی (۱)	۶۹. سرع (۱)	۹۶. فحش (۲)	۱۲۴. لزم (۱)
۱۶. اله (۱۱)	۴۳. حسب (۲)	۷۰. سلک (۱)	۹۷. فرعون (۱)	۱۲۵. لفو (۱)
۱۷. امر (۳)	۴۴. حسن (۲)	۷۱. سمو (۳)	۹۸. فرق (۱)	۱۲۶. لوط (۲)
۱۸. امم (۴)	۴۵. حقق (۲)	۷۲. سوء (۳)	۹۹. فضل (۳)	۱۲۷. لیل (۱)
۱۹. امن (۷)	۴۶. حکم (۲)	۷۳. سود (۱)	۱۰۰. فلک (۲)	۱۲۸. متع (۱)
۲۰. انس (۱)	۴۷. حمل (۱)	۷۴. شرع (۱)	۱۰۱. فور (۲)	۱۲۹. مسس (۱)
۲۱. انن (۹)	۴۸. خطب (۱)	۷۵. شکک (۳)	۱۰۲. فوز (۱)	۱۳۰. موت (۱)
۲۲. اهل (۳)	۴۹. خلد (۱)	۷۶. شمس (۱)	۱۰۳. قارون (۱)	۱۳۱. موسی (۳)
۲۳. اول (۳)	۵۰. خلف (۵)	۷۷. شیء (۴)	۱۰۴. قدد (۱)	۱۳۲. نبء (۲)
۲۴. بدل (۱)	۵۱. خیر (۶)	۷۸. صدق (۲)	۱۰۵. قدر (۲)	۱۳۳. نزل (۲)
۲۵. بصر (۱)	۵۲. دبر (۱)	۷۹. صرط (۱)	۱۰۶. قدم (۱)	۱۳۴. نصر (۱)
۲۶. بعد (۴)	۵۳. درک (۱)	۸۰. صفو (۱)	۱۰۷. قصد (۱)	۱۳۵. نفس (۱)
۲۷. بغی (۲)	۵۴. ذکر (۱)	۸۱. صنع (۱)	۱۰۸. قصص (۱)	۱۳۶. نهج (۱)

۱۴۹. ولی (۱)	۱۴۶. ورث (۲)	۱۴۳. وجه (۱)	۱۴۰. هدی (۱)	۱۳۷. نهر (۲)
۱۵۰. یدی (۱)	۱۴۷. وسم (۲)	۱۴۴. وحد (۴)	۱۴۱. همن (۱)	۱۳۸. هامان (۱)
۱۵۱. یوسف (۱)	۱۴۸. وله (۱۱)	۱۴۵. وحی (۲)	۱۴۲. هوی (۱)	۱۳۹. هجر (۱)

فهرست آیات

۱. {البقرة - ۱۴۸} وَلِكُلِّ وُجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّيٰهَا فَاسْتَبِقُوا الخَيْرَاتِ اَیْنَ مَا تَكُونُوا یَاتِ بِكُمُ اللّٰهُ جَمِیْعًا اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ
۲. {المائدة - ۴۸} وَ اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَ مَهْمِیْنًا عَلَیْهِ فَاَحْكُمْ بَیْنَهُمْ بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَ لَا تَتَّبِعْ اَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَ مَنَہَاجًا وَ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَ لٰكِن لِّیَبْلُوَكُمْ فِی مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الخَيْرَاتِ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِیْعًا فَمِیْنَتُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِیْهِ تَخْتَلِفُوْنَ
۳. {الأعراف - ۸۰} وَ لَوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اَتَاْتُوْنَ الفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِیْنَ
۴. {الأنفال - ۵۹} وَ لَا یَحْسَبَنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا سَبَقُوْا اِنَّهُمْ لَا یُعْجِزُوْنَ
۵. {الأنفال - ۶۸} اَلَوْ لَا كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِیْمَا اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِیْمٌ
۶. {التوبة - ۱۰} وَ السَّابِقُوْنَ الْاَوْلُوْنَ مِنَ الْمُہَاجِرِیْنَ وَ الْاَنْصَارِ وَ الَّذِیْنَ اٰتٰهُمُ یٰحْسٰنِی رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوْا عَنْهُ وَ اَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٰی تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِیْنَ فِیْهَا اَبَدًا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِیْمُ
۷. {یونس - ۱۹} وَ مَا كَانَ النَّاسُ اِلَّا اُمَّةً وَّاحِدَةً فَاخْتَلَفُوْا وَ لَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِیَ بَیْنَهُمْ فِیْمَا فِیْهِ یَخْتَلِفُوْنَ
۸. {هود - ۴۰} حَتّٰی اِذَا جَاءَ اَمْرُنَا وَ فَاَرَ التَّنُوْرُ فَلَنَّا اَحْمِلُ فِیْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجِیْنِ اِثْنِیْنِ وَ اَهْلٰكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَیْهِ الْقَوْلُ وَ مَنْ اٰمَنَ وَ مَا اَمَنَ مَعَهُ اِلَّا قَلِیْلٌ
۹. {هود - ۱۱} وَ لَقَدْ اَتٰیْنَا مُوسٰی الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِیْهِ وَ لَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِیَ بَیْنَهُمْ وَ اِنَّهُمْ لَفِی شَكٍّ مِنْهُ مَرِیْبٍ
۱۰. {یوسف - ۱۷} قَالُوْا یٰ اٰبَا نَا اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِیْئُكَ وَ تَرَكْنَا یُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَآكَلَهُ الذُّبُّ وَ مَا اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَ لَوْ كُنَّا صَادِقِیْنَ
۱۱. {یوسف - ۲۵} وَ اسْتَبَقَا الْبَابَ وَ قَدَّتْ فَمِیصُهُ مِنْ دُبُرٍ وَ اَلْفِیَا سَیِّدَهَا لَدٰی الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوءًا اِلَّا اَنْ یُسْجَنَ اَوْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ
۱۲. {الحجر - ۵} مَا تَسْبِیْ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَ مَا یَسْتَاخِرُوْنَ
۱۳. {طه - ۹۹} كَذٰلِكَ نَقُصُّ عَلَیْكَ مِنْ اَنْبِیَاءٍ مَا قَدْ سَبَقَ وَ قَدْ اَتٰیْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا
۱۴. {طه - ۱۲} وَ لَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَ اَجَلٌ مُّسْمًی
۱۵. {الأنبیاء - ۲۷} لَا یَسْبِقُوْنَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِاَمْرِهٖ یَعْمَلُوْنَ
۱۶. {الأنبیاء - ۱۰} اِنَّ الَّذِیْنَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنٰی اُولٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُوْنَ
۱۷. {المؤمنون - ۲۷} فَاَوْحٰیْنَا اِلَیْهِ اَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِاَعْمٰیْنَا وَ وَحٰیْنَا فَاِذَا جَاءَ اَمْرُنَا وَ فَاَرَ التَّنُوْرُ فَاسْأَلْكَ فِیْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجِیْنِ اِثْنِیْنِ وَ اَهْلٰكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَیْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَ لَا تُخَاطِبُوْا فِی الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا اِنَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ
۱۸. {المؤمنون - ۴۳} مَا تَسْبِیْ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَ مَا یَسْتَاخِرُوْنَ
۱۹. {المؤمنون - ۶۱} اُولٰٓئِكَ یُسَارِعُوْنَ فِی الْخَيْرَاتِ وَ هُمْ لَهَا سَابِقُوْنَ
۲۰. {العنكبوت - ۴} اَمْ حَسِبَ الَّذِیْنَ یَعْمَلُوْنَ السَّیِّئَاتِ اَنْ یَسْبِقُوْنَا سَاءَ مَا یَحْكُمُوْنَ
۲۱. {العنكبوت - ۲۸} وَ لَوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِیْنَ
۲۲. {العنكبوت - ۳۹} وَ قَارُوْنَ وَ فِرْعَوْنَ وَ هٰمٰنَ وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسٰی بِالْبَیِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوْا فِی الْاَرْضِ وَ مَا كَانُوْا سَابِقِیْنَ
۲۳. {فاطر - ۳۲} ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِیْنَ اصْطَفٰیْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظٰلِمٌ لِّنَفْسِیْهِ وَ مِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَ مِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ اِیْذُنَ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِیْرُ
۲۴. {یس - ۴۰} لَا الشَّمْسُ یَنْبَغِیْ لَهَا اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَ لَا اللَّیْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَ كُلٌّ فِی فَلْکٍ یَسْبَحُوْنَ

۲۵. {یس - ۶۶} وَ لَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ
۲۶. {الصفات - ۱۷} وَ لَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ
۲۷. {فصلت - ۴۵} وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَ لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَنِي شَكَّ مِنْهُ مُرِيبٍ
۲۸. {الشورى - ۱۴} وَ مَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَ لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَنِي شَكَّ مِنْهُ مُرِيبٍ
۲۹. {الأحقاف - ۱۱} وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِنْكَ قَدِيمٌ
۳۰. {الواقعة - ۱۰} وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ
۳۱. {الواقعة - ۱۰} وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ
۳۲. {الواقعة - ۶۰} نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَ مَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ
۳۳. {الحديد - ۲۱} سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا عَرْضُ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ
۳۴. {الحشر - ۱۰} وَ الَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَ لَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ
۳۵. {المعارج - ۴۱} عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَ مَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ
۳۶. {النازعات - ۴} فَالسَّابِقَاتِ سَبَقًا
۳۷. {النازعات - ۴} فَالسَّابِقَاتِ سَبَقًا